

2. Цимбал І. В., Жовтун А. А., Ліманська О. Л. Світ VUCA як сучасний контекст інформаційних і суспільно-політичних змін. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2015. Вип. 17. С. 43–47 URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/22608> (дата звернення 19.05.2020).
3. Ніколаєнко С. І, Ніколаєнко О. С. Поняття адаптації в різних напрямках психології. *Світогляд–Філософія–Релігія: Збірник наукових праць*. Суми, 2012. Вип. 2. С. 68–77 URL: <https://goo.su/16ua> (дата звернення 17.05. 2020).

Федорчук Т. С., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
 Україна
 Науковий керівник – **Кушнір Ю. В.**, канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
 Україна

ПРОБЛЕМА НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Проблема мотивації навчання завжди була актуальною в психолого-педагогічній літературі. Як відомо, зміст навчання, його значущість є підґрунтям мотиваційної сфери. Від змісту навчання залежить спрямованість, тобто мотиви навчання. Перед сучасним викладачем передусім стоїть завдання задіяти в навчанні ті ресурси, які пробуджуватимуть і підтримуватимуть у студентів інтерес до пізнання нового. У цих умовах важливого значення набуває мотивація як важливий компонент освіти. Від мотивації студента залежить його успішність, глибина і міцність знань, бажання і здатність навчатися протягом усього життя. А це важливо, адже, згідно з сучасними дослідженнями, результати діяльності людини тільки на 20 % залежать від інтелекту, а на 70–80 % – від мотивації.

Проблема мотивації до навчання є однією з центральних у педагогічній психології, оскільки як результат, так і процес навчання багато в чому залежать від залучення до процесу навчання, інтересу окремих студентів[1, 2]. Експериментально було продемонстровано, що позитивна професійна мотивація може бути фактором компенсації відсутності спеціальних навичок, а негативна мотивація не заповнюється навіть високим рівнем їх розвитку[3]. За даними Р. Стернберга, який вивчав можливість прогнозування успіху в різних видах діяльності (навчальній, професійній) за допомогою тестування інтелекту, мотивація є кращим прогнозом успіху, ніж інтелект. Він пов'язував це з тим, що

люди в будь-якому середовищі зазвичай виявляють досить малий спектр навичок порівняно з мотивацією.

Складність і багатогранність проблеми мотивації визначає багатовимірність шляхом розуміння її сутності, природи, структури, а також функцій окремих мотивів. Як зазначає Е. П. Ільїн [2], багато досліджень щодо мотивації навчальної діяльності виявляють недоліки у поглядах на мотивацію та мотиви, які існують у психології. Під мотивом навчальної дії розуміють усі чинники, що визначають прояви навчальної діяльності: мета, потреби, ставлення, почуття обов'язку, інтереси тощо. У психолого-педагогічній літературі немає єдиного розуміння мотивації навчання та класифікації мотивів навчання. Різні дослідники використовують подібні, але не синонімічні поняття, а саме: навчання, мотивація до навчання, навчання, сфера мотивації, мотиваційний синдром.

Навчальна мотивація – це система природних, соціальних та особистісних факторів, які спонукають індивіда дотримуватися процесу навчання, впливати на характер та забезпечувати ефективність цього процесу. Відсутність одного з них призводить до перебудови системи мотивів та їх деформації. Ознаками повноцінної навчальної мотивації є: полімотивованість навчальної діяльності (повинна включати як пізнавальні мотиви, так і широкі соціальні мотиви навчання та мотиви досягнення тощо); структуровані мотиви (поєднання мотивів у систему); ієрархія мотивів (виокремлення головних і другорядних); розвиток (ускладнення) мотивації навчальної діяльності; підвищення стабільності та усвідомлення мотивів; далі перерозподіл співвідношення зовнішніх і внутрішніх мотивів, де переважають останні.

На шляху професіоналізації майбутнього фахівця відбуваються зміни в його мотиваційній сфері, причому важливим етапом є момент «прийняття» професії та отримання особистісного «вищого» смислу в майбутній професійній діяльності. Тоді навчальна діяльність студента отримує для нього більшу привабливість і стимулює його активність в отриманні знань саме в цій професії.

У роботі Г. Г. Павловця виявлено щорічну динаміку навчальних мотивів: студенти-першокурсники так чи інакше залучають усі мотиви навчальної діяльності, на другому курсі незадіяним виявився мотив «уникнути осуду і покарання за погане навчання». Для студентів третього курсу незначущі мотиви доповнювалися мотивами «бути прикладом для одногрупників» та «виконати педагогічні вимоги». До четвертого чи п'ятого курсу в структурі навчальних мотивів є п'ять-шість конкретних мотивів, які, на думку автора, свідчать про завершення процесу формування цілей на цьому етапі особистісного розвитку студентів. Мотивація навчання студентів в останні роки навчання відрізняється лише рангом домінуючого мотиву. Зокрема, для студентів четвертого курсу

найважливішими мотивами є «стати висококваліфікованим фахівцем», «забезпечити успіх майбутньої професійної діяльності» та «отримати інтелектуальне задоволення», на п'ятому курсі домінуючим мотивом є «отримання інтелектуальної задоволеності», потім мотив «одержати глибокі й міцні знання», а третім важливим мотивом є мотив «стати висококваліфікованим фахівцем» [4].

Мотивація до навчання є найвищим елементом освітнього рівня. Сучасне суспільство ставить перед випускником вищого навчального закладу особливі вимоги, серед яких важливе місце посідають професіоналізм, активність і творчість. Процес удосконалення підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний і обумовлений багатьма чинниками. Одним із них є розвиток мотивації до навчання у студентів ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Кочарян А. С., Фролова Е. В., Павленко В. Н., Чичихина Н. А. Эффективность учебной деятельности студентов: проблема выбора факторов успешности и мишеней педагогического воздействия. *Проблеми емпіричних досліджень у психології*. 2009. Вип. 2. С. 379–387.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. СПб. : Питер, 2002. 512 с.
3. Реан А. А., Бордовская Н. В., Розум С. И. Психология и педагогика. СПб. : Питер, 2002. 432 с.
4. Павловец Г. Г., Филоненко В. В. Учебная мотивация как фактор профессионального становления современных студентов. URL: conf.stavsu.ru/_WordDocs/604.doc

Хитрич Т. В., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

Науковий керівник – **Кушнір Ю. В.**, канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ КОЛЕКТИВУ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Наразі, в умовах постійного розвитку науково-технічного прогресу, постійно зростає інтерес до такого явища, як соціально-психологічний клімат колективу. Соціально-психологічний клімат є показником рівня соціального розвитку колективу і його психологічних резервів, здатних до більш повної